

VERSLAG GOAB-KRING NOORD-HOLLAND EN NOORD ZUID-HOLLAND

Dit is het verslag van de kenniskring GOAB, die online plaatsvond op 25 juni 2024 van 9.30– 11.30. Er waren 24 beleidsambtenaren aanwezig, 2 vertegenwoordigers van OCW, 1 vertegenwoordiger van de Inspectie van het Onderwijs en 2 kenniskringleiders.

AGENDA

1. Welkom
2. Nieuws GOAB
3. Inspectie over LEA en over resultaatafspraken
4. Nieuwkomersonderwijs
5. Afsluiting

NIEUWS GOAB

Nieuws uit het ondersteuningstraject

Ook in het schooljaar 2024-2025 gaan we door met het GOAB-ondersteuningstraject.

Kijk ook eens naar het [overdrachtsdocument](#) voor GOAB: voor het moment dat je het dossier moet overdragen – maar ook voor jezelf om alles nog eens op een rij te zetten:

Naar verwachting verschijnt in juni '24 de handreiking over het product kostprijs ve. In de handreiking wordt geen richtbedrag genoemd. De reden hiervoor is dat er veel variatie is in factoren die mogelijk bijdragen aan de kostprijs. De handreiking geeft inzicht in een logische opbouw van de kostprijs. Hier kan met aanbieders ve het gesprek over gevoerd worden. Ook worden meerdere mogelijkheden nader toegelicht.

Hoofdlijnenakkoord

In het hoofdlijnenakkoord staat een korte zin opgenomen over vve, namelijk: 'vve kan belangrijk zijn'.

In de financiële bijlage bij Regeerakkoord staat: 'Het aantal specifieke uitkeringen is sinds 2018 fors gestegen. Gemeenten en provincies geven aan dat specifieke uitkeringen hen beperkt in autonomie. Dit vanwege de strikte en gedetailleerde eisen die vanuit het Rijk worden gesteld aan de besteding van de gelden uit een specifieke uitkering. Daarnaast kennen deze uitkeringen zware administratieve- en controlelasten. Met deze maatregel worden specifieke uitkeringen overgeheveld naar het Gemeente- of Provinciefonds met een budgetkorting van 10 procent.'

In mei 2024 heeft Oberon, net voor het verschijnen van deze passage, een evaluatie gedaan onder GOAB-ambtenaren over de SPUK van GOAB. Met een respons van 63% en een goede spreiding naar grootte van gemeenten is dit een representatieve uitkomst. Uit de onder gemeentebesturen GOAB uitgezette vragenlijst blijkt dat 75 procent van de respondenten tevreden is met de specifieke uitkering als financiering van het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid. Men is tevreden omdat de middelen geoormerkt zijn, waardoor middelen gericht kunnen worden besteed en er ook meer financiële zekerheid is. Een deel van de respondenten geeft wel aan graag ruimere bestedingsdoelen in de wet te zien.

Een kwart van de respondenten geeft aan ontevreden te zijn. Veel genoemde redenen zijn: de middelen zijn niet structureel; er is pas laat duidelijkheid over het bedrag dat men het komende jaar ontvangt; de

verantwoordingslasten zijn hoog; en niet alle kosten van voorschoolse educatie kunnen ermee worden gedekt. Ook zijn sommigen kritisch over de verdeling van de middelen op basis van de CBS-indicator.

Op de vraag hoe het gemeentelijke onderwijsachterstandbeleid vanaf 2027 gefinancierd zou moeten worden, heeft 69 procent van de respondenten een voorkeur voor wederom een specifieke uitkering van vier jaar.

Twaalf procent heeft een voorkeur voor financiering via het Gemeentefonds. Elf procent heeft geen voorkeur of weet het niet en acht procent wil iets anders, bijvoorbeeld via een brede specifieke uitkering of de middelen rechtstreeks uitkeren aan kinderopvang en/ of het onderwijs.

Vanuit de aanwezigen komen de volgende opmerkingen:

Vraag: weten we waarom er aan gedacht wordt om de SPUK-en op te heffen wetend dat gemeenten dan zelf daar besluiten over mogen nemen en het maar de vraag is wat ze er mee gaan doen.

Reactie OCW: Waarschijnlijk doen ze dit omdat ze de verantwoordingslasten voor gemeenten willen verminderen. Dit geldt niet alleen voor de SPUK voor OAB, er wordt nog uitgezocht wat er wel en niet naar het gemeentefonds gaat. Hij lijkt nog niet in beton gegoten te zijn.

Andere opmerkingen:

- We leggen al jaren bij om de kosten voor ve te kunnen betalen. Als we dan nog 10% korten, dat vind ik wel een zorgelijke ontwikkeling. Ik mis Asscher middelen, die krijg ik niet te zien, omdat het in het gemeentefonds zit.
 - Deze gemeente heeft haar best gedaan om achterstanden weg te werken, sommige wijken wel 48% doelgroeperleringen. "Positie van onze gemeente is financieel slecht, als het in het gemeentefonds gaat, dan gaat het aan iets anders op, en dan moet ik heel sterk gaan lobbyen bij de Raad en bij de wethouders. Het geeft heel veel onzekerheid bij de partners, omdat niet zeker is of het geld er dan blijvend is. Het geeft veel onrust in het veld dus ook."
 - De reden dat je de administratieve last voor de gemeente naar beneden brengt is onzin. Je politiseert iets in een tijd van schaarste. Voor de ambtenaren gaat het enorm veel tijd en energie kosten om te lobbyen richting de raad. Je laat dan eigenlijk het hele GOAB los, dat wordt dan per gemeente bepaald en dat brengt rechtsongelijkheid met zich mee. Het gaat dan nog meer uitmaken in welke gemeente een kind woont. Het leidt niet tot lastenverlichting maar juist tot een enorm circus. -> bijval via de chat
- OCW: voor GOAB staat in de wet dat het via een SPUK gaat. Daar moet dan wel de wet voor veranderd worden. Het zal dus niet van de ene op de andere dag geregeld zijn.

Binnenkort

- In juli 2024 start het onderzoek naar voorkomen van leerachterstand entree basisonderwijs (begin 2025 rapport verwacht). In dit onderzoek wordt onder andere de leerplichtverlaging naar 4 jaar en de verplichting deelname aan ve voor vve-doelgroepkinderen meegenomen. In dit onderzoek wordt aandacht besteed aan welke knoppen we kunnen draaien om de entree in het basisonderwijs nóg beter te maken. Het gaat hierbij niet om de effectiviteit, maar om de vraag wat bijdraagt aan een betere entree in het basisonderwijs. Het onderzoek is naar verwachting eind 2024/ begin 2025 gereed.
- AEF is een onderzoek gestart naar marktverstoring als onderwijs en kinderopvang nauw samen werken (eind 2024 rapport verwacht).

Vanuit de aanwezigen komen de volgende opmerkingen t.a.v. marktwerking:

Aanwezigen geven aan dat dit ook speelt bij hun in de gemeenten.

- Zijn vooral de schoolbesturen die het willen, en de kinderopvangsector vindt het heel spannend.
- Hier ook schoolbesturen die het willen, en dan vooral met 1 kinderopvangorganisatie, terwijl er 4 zijn. De gemeente is juist ook heel blij met die andere aanbieders, maar wat doe je dan? Wat doet het met de rest van de kinderopvangorganisaties als de besturen voor één van de partijen kiezen?
- Als het onderwijs echt kinderopvang gaat aanbieden ben ik bang dat we dezelfde beweging krijgen als bij het opheffen van het kleuteronderwijs, namelijk dat de peuters straks ook het schoolse leren krijgen in plaats van spelend ontwikkelen. Bij veel scholen is de expertise over het leren van jonge kinderen al weggesijpeld. Bij scholen speelt ook mee dat ze zo bestaanszekerheid kunnen realiseren -> je hebt de kinderen al jonger binnen. (wordt herkend in de chat)

Landelijke doelgroepdefinitie

Er is namens minocw een enquête uitgezet over de vraag of het handig is om meer landelijk de doelgroep vast te stellen. En hoe staan gemeenten daar tegenover?

LEA EN RESULTAATAFSPRAKEN

De Inspectie van het Onderwijs geeft een presentatie over de resultaten uit het Landelijk rapport LEA/vve & Resultaatafspraken vroegschoolse educatie.

LEA/vve

Uit het landelijk rapport LEA/vve komt naar voren dat de meeste gemeenten overleg voeren over het bestrijden van onderwijsachterstanden en het bevorderen van integratie. Over het voorkomen van segregatie en inschrijving & toelating wordt minder vaak overleg gevoerd. Bij de inspectie is bekend dat gemeenten zich soms afvragen waarom over alle onderwerpen dan toch overlegd moet worden, ook als het goed gaat. De inspectie geeft hierbij aan dat, naast dat het in de wet genoemd staat, het goed is om jaarlijks met elkaar stil te staan bij deze onderwerpen. Er kunnen veranderingen zijn, waardoor het toch nodig is om eerder gemaakte afspraken te herzien.

Er wordt ook gesproken over een mogelijke landelijke doelgroepdefinitie voor ve. In de beleidsreactie later in 2024 komt hierover meer informatie. Op dit moment wordt met meerdere partijen, waaronder VNG, gemeenten en kinderopvang, onderzocht waar behoefte aan is en wat nu verstandig is om te doen in relatie tot een landelijke doelgroepdefinitie.

Vanuit de aanwezigen komen de volgende opmerkingen t.a.v. segregatie:

- De vier verplichte onderwerpen van de LEA zijn soms best lastig om te vertalen naar concrete afspraken, en wat wij als je als relatief kleine gemeente onder de rook van Amsterdam aan grote onderwerpen als segregatie moet meedoen? Hoeveel invloed kunnen we hebben op zaken als spreiding. Niet alle onderwerpen spelen ook bij ons. Welke afspraken gaan we dan maken, ook in relatie tot de keuzevrijheid van ouders? Hoop dat dit soort signalen meegenomen worden.
- *Reactie Inspectie:* we zetten een vragenlijst uit bij alle gemeenten en inderdaad niet bij alle gemeenten speelt alles even sterk. Maar ook in kleine gemeenten kan spelen dat in een kleine kern met twee scholen de ene basisschool een wachtlijst heeft en de andere niet. Ook daar kun je het met elkaar hebben. Daar gaat het de inspectie vooral om: dat je het signaleert en het gesprek met elkaar er over hebt. Denk bijvoorbeeld ook aan afspraken over inschrijving en toeleiding, zodat je voorkomt dat bepaalde groepen achter het net vist om dat andere ouders al heel vroeg inschrijven.
- “Bij ons is er heel veel segregatie. Zeer rijke wijken en wijken met veel onderwijsachterstanden. Besturen en scholen zien het probleem niet. Zij roepen actief op om al vanaf o jaar in te schrijven. Ook scholen waarbij je verplicht lid moet zijn van de schoolvereniging met lidmaatschapsgeld van €700, dus verkapte ouderbijdrage. Dit soort zaken wekt de segregatie in de hand. Wat kan dan je rol als gemeente zijn, hoe ver kun je gaan, wat is je plicht, wat kun je doen, kun je sancties opleggen?
- *Reactie inspectie:* dit zijn inderdaad zorgelijke zaken, je zou juist over toeleiding en inschrijving afspraken moeten kunnen maken met elkaar. Voor nieuwe wetgeving zou het ook handig zijn om niet alleen verplichte onderwerpen te benoemen, maar ook waar het gesprek over moet gaan.

Vanuit de aanwezigen komen de volgende opmerkingen t.a.v. doelgroepdefinitie:

- Wij hebben in onze gemeente veel last van de gemeente naast ons -> hun doelgroepdefinitie is veel ruimer. Er zijn veel verhuisbewegingen van die gemeente naar onze gemeente, waardoor hun kinderen veelal ineens geen doelgroepkind meer zijn. Dat is heel lastig uit te leggen. Enige inkadering zou heel fijn zijn, met enige vrijheid voor de gemeente. Ook in vorige kenniskring besproken, toen kwam het er ook wel uit dat er behoefte is aan meer kaders maar wel met enige beleidsvrijheid.
- OCW: ministerie kijkt er naar, eind van dit jaar koppelt OCW een aantal onderzoeken van de inspectie terug naar de kamer. Dat is doorgaans vlak voor het kerstreces.

Resultaatafspraken vroegschoolse educatie

De Inspectie van het Onderwijs deed indicatief onderzoek naar de succesfactoren en belemmeringen om resultaatafspraken te maken. In de presentatie lichtten zij de conclusies en aanbevelingen toe. Een veelgehoorde opmerking over vroegschoolse educatie is dat scholen in relatie tot passend onderwijs voor iedere leerling het best passende onderwijs organiseren. Ve en passend onderwijs loopt op scholen vaak door elkaar. Vroegschoolse educatie is echter meer dan passend onderwijs en de inspectie beveelt dan ook aan om te nieuw leven in te blazen. Ook is een belangrijk signaal dat de historie van een leerling niet altijd bekend is, waardoor een leerling niet als ve-leerling wordt aangemerkt. De regierol vanuit de gemeente wordt vaak als ingewikkeld ervaren. Daarnaast roept het woord "resultaatafspraken" op dat er wordt afgerekend op de afspraken. Zo is dit echter niet bedoeld vanuit de wetgever. Het is een instrument om te meten of je de gestelde doelen bereikt en hierover het gesprek aan te gaan.

De Inspectie deed ook onderzoek naar de kwaliteit van vroegschoolse educatie. Het rapport verschijnt binnenkort. Zie hiervoor het nieuwsdeel van de GOAB-website.

Vanuit de aanwezigen komen de volgende opmerkingen t.a.v. resultaatafspraken:

- Gaat ministerie schoolbesturen verplichten om de OAB-middelen ook daadwerkelijk weer vroegschoolse in te gaan zetten?
Reactie inspectie: schoolbesturen moeten in elk geval duidelijk krijgen wie de doelgroepkinderen zijn en wat het (extra) aanbod is voor deze kinderen. Binnenkort komt er ook een rapport uit over de vroegschoolse educatie.
- "We hebben afspraken gemaakt, maar het blijkt dat onze voorschoolse periode en de resultaten daarvan helemaal niet meegenomen worden in het basisonderwijs. Besturen zeggen: wij hebben eigen methodes, jonge kindspecialisten en uitstroom naar groep 3 wordt niet gemeten. Er is dus een grote discrepantie tussen wat we afspreken en wat er daadwerkelijk gebeurt. Deze schoolbesturen zijn onvoldoende op de hoogte van hun verantwoordelijkheden tav vroegschoolse en kunnen ook niet aangeven wat er met hun deel van het OAB-budget gebeurt. Terwijl ze van ons wel transparantie t.a.v. de GOAB-financiering willen."
Reactie inspectie: Vroegschoolse educatie moet nieuw leven ingeblazen worden. Kinderen hebben voorschoolse educatie gehad, maar een deel van de scholen heeft dat onvoldoende niet in beeld. Zij zeggen: wij bieden de beste zorg voor alle kinderen. Maar hebben daarbij geen beeld meer van en focus op kinderen die voorschoolse educatie gehad hebben. Daar komen aanbevelingen voor. Wat het ook niet handiger maakt is dat er eerst een apart inspectiekader was voor vve. Dat zit nu in een breder toezichtkader, daardoor valt ook dit specifieke stukje wel een beetje weg.

Vanuit de aanwezigen komen de volgende opmerkingen t.a.v. de landelijke doelgroepbereik:

- We hebben meer indicaties en meer doelgroeppeuters dan we plaatsen hebben, maar we hebben geen wachtlijsten. Maar de kinderopvang kan wel opschalen als we meer kinderen gaan bereiken. Is dat dan wel of niet voldoende kindplaatsen?
Reactie inspectie: in zo'n geval nemen we contact op om te vragen wat precies de oorzaken e.d. zijn.
- Wij hebben geen registratiesysteem voor het aantal doelgroepkinderenplekken. Ik heb alleen het LRK om te kijken hoeveel plekken er zijn, maar dat is natuurlijk niet alleen voor doelgroepkinderen.
Reactie inspectie: belangrijkste is dat je plekken hebt voor de doelgroepkinderen. Dus als er een doelgroepkind is, dat die ergens naar toe kan.
- Wij hebben gereserveerde plekken voor ve-kinderen -> 8 tot 10 kinderen per peutergroep. Dat is de afspraak die wij met die aanbieder hebben. Echter: wij hebben wachtlijsten maar voor specifieke locaties.

Terwijl er op andere locaties wel plek is. Dat neem ik niet mee in de vragen die gesteld worden, want overall hebben we meer dan voldoende plek. We laten die ouder dan ook weten dat er op andere locaties wel plek is, maar ouders kunnen dat ook weigeren als ze alleen op een bepaalde locatie willen. Voldoende plekken wil dus niet perse zeggen dat er geen wachtlijsten zijn. VE-kinderen krijgen wel voorrang op niet ve-kinderen.

- Andere reactie: "ik sla aan op de doelgroepdefinitie, die verschilt natuurlijk heel sterk per gemeente. Wij hebben nu eigenlijk een te smalle definitie vind ik. We denken erover na om die breder te maken. Op dit moment hebben we dus voldoende kindplaatsen. Zodra we de definitie aanpassen, hebben we niet meer voldoende kindplaatsen. Terwijl we het dan niet minder goed doen. En tegelijkertijd is onze SPUK nu al niet hoog genoeg voor de kosten, dus als we de definitie verbreden, dan leidt dat ook weer tot andere vragen, omdat we dan wellicht toch niet direct genoeg plekken kunnen creëren."

Reactie inspectie: Is inderdaad lastig om te kijken hoe we daar mee omgaan, met het verschil in doelgroepdefinitie, ook in relatie tot bereik. Om dat we daar nog onvoldoende zicht op hebben doen we er verdiepend onderzoek naar.

• VOORSCHOOLSE EDUCATIE

Goed om te weten: Hier zijn de OAB-bedragen per school te vinden - DUO site, daar is het wel te vinden:
https://duo.nl/open_onderwijsdata/primair-onderwijs/bekostiging/

• EVALUATIE EN AFRONDING

Houd de website www.goab.eu in de gaten voor nieuwe handreikingen, verslagen en de planning van bijeenkomsten. Ook kun je je aanmelden voor de LinkedIn-GOAB-groep om op de hoogte te blijven.

De volgende GOAB-bijeenkomst wordt gehouden op 28 november 2024. Dit is een bijeenkomst in Haarlem van 9.30 tot 12 (Bibliotheek [Haarlem](#) Centrum).

Mist een collega op onze GOAB-contactlijst of staat er een oud-collega op? Laat het weten via h.versteegen@sardes.nl